

NO+ VIOLENCIA
MASCLISTA
DESEMMASCAREM-LA!

Dossier per a l'alumnat

ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
Cicle superior d'educació primària

1. Aproximació a la coeducació i l'equitat de gènere

MAPA DEL MATERIAL DEL PROGRAMA DE FORMACIÓ

	PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA
1 Aproximació a la coeducació i l'equitat de gènere	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES
2 Construcció de models alternatius de masculinitat i feminitat	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES
3 Relacions afectives i sexuals saludables	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES
4 Tolerància zero a la violència masclista i relacions abusives	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES

SUMARI

	PRIMÀRIA
1 Aproximació a la coeducació i l'equitat de gènere	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT

Introducció	3
Índex d'activitats	3
Recursos	3
Objectius	3
Paraules clau i definició	3
Activitat 1: POSEM NOMS AL FEMINISME	4
Activitat 2: REPIENSEM EL GÈNERE	12
Activitat 3: MIREM AL NOSTRE VOLTANT: COM ÉS LA PUBLICITAT?	15
Idees clau	19

Aproximació a la coeducació i l'equitat de gènere

60 minuts

Aquestes activitats didàctiques estan vinculades al *Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant la violència masclista entre l'alumnat* del Departament d'Educació.

Introducció

La violència masclista consisteix a donar, els homes, un tracte d'inferioritat, discriminació i desigualtat a les dones. Aquest fet pot condicionar el desenvolupament personal i acadèmic de les noies, en transmetre estereotips i conductes sexistes. En aquest sentit, és fonamental incorporar la coeducació a l'aula per evitar aquesta relació de desigualtat i poder oferir a nens i nenes les mateixes oportunitats i en igualtat de condicions.

Objectius

- Donar a conèixer el feminisme i les seves aportacions positives.
- Conscienciar l'alumnat sobre com es produeix la socialització del gènere.
- Conscienciar l'alumnat del sexisme present a la societat.
- Afavorir un debat a l'aula sobre l'existència d'estereotips sexistes.

Paraules clau i definició

- **Coeducació:** educació que reconeix les capacitats i individualitats de tothom, sense tenir en compte el sexe. Així, promou la igualtat real d'oportunitats.
- **Sexe:** conjunt de característiques físiques, biològiques i anatòmiques de les persones que neixen com a homes i dones.
- **Gènere:** conjunt de característiques socials, culturals, polítiques, psicològiques, jurídiques i econòmiques construïdes socioculturalment que la societat assigna a les persones de manera diferenciada, com a pròpies d'homes o de dones.
- **Feminisme:** posició política i social que defensa els drets i les llibertats entre homes i dones.
- **Estereotips de gènere:** idees preconcebudes i prejudicis que determinen les actituds, els comportaments i les característiques personals que normalment s'associen a homes o a dones.
- **Sexisme:** es produeix quan una persona és tractada de manera menys favorable que una altra, en situacions comparables, en funció del seu sexe.

ÍNDEX D'ACTIVITATS

Activitat 1:

Posem noms al feminisme

Activitat 2:

Repensem el gènere

Activitat 3:

**Mirem al nostre voltant:
com és la publicitat?**

Recursos

Vídeo: [Tres veïnes de Sarrià en la història del feminisme català](#)

Vídeo: [Dibuixant el gènere](#)

Vídeo: [Anuncis de joguines](#)

Activitat 1

Posem noms al feminisme

20 minuts

1.1 Penseu en alguna dona important per a vosaltres, qui és i què fa. Quan tothom la tingui pensada, ho compartirem amb la resta de companyes i companys i anotarem els noms a la pissarra.

El **feminisme** és un moviment social que denuncia la submissió tradicional de les dones als homes i promou l'equiparació de drets entre els dos gèneres.

La **història del feminisme** ve marcada pels moviments de base de les dones que han hagut de lluitar pel reconeixement dels seus drets com a persones i ciutadanes del món. Aquesta ha estat una lluita col·lectiva realitzada per moltes dones al llarg de la història.

1.2 Feu quatre grups. Cada equip treballarà sobre una dona catalana feminista a partir d'un text i haureu de respondre les preguntes.

CATERINA ALBERT I PARADÍS

Caterina Albert i Paradís va néixer l'11 de setembre de 1869 a l'Escala, Alt Empordà, i va morir el 27 de gener de 1966, també a l'Escala. Novel·lista, narradora, autora teatral i poetessa catalana, va ser coneguda amb el pseudònim de Víctor Català. La seva obra cabdal, *Solitud*, escrita el 1905 i considerada una obra clau del modernisme, va ser la primera novel·la catalana, escrita per una dona, que va obtenir el premi Fastenrath (1909) i la més traduïda a llengües estrangeres durant molts anys. A més a més, aquesta autora va ser la primera dona a ingressar a la Reial Acadèmia de Bones Lletres, l'any 1923. Va formar-se de manera autodidacta en els àmbits artístics que li agradaven, especialment la literatura i la pintura.

Va rebre una forta influència intel·lectual de la seva mare i de la seva àvia materna. Segons explica ella mateixa en una carta, no va poder fer cap tipus d'estudi reglat "per ser la gran" de quatre germans, i per "no poder deixar sols els majors, delicats de salut".

Tot i així, va poder anar breument a l'escola de la vila el 1873, a l'edat de quatre anys. Va iniciar la seva carrera literària molt jove i l'any 1898 es va presentar als Jocs Florals d'Olot amb el poema "Lo llibre nou" i amb el monòleg "La infanticida". Les dues obres van ser premiades, tot i que amb la peça teatral "La infanticida" van sorgir certs problemes. El jurat del certamen es va escandalitzar quan va descobrir que aquesta obra, crítica amb la situació de la dona a la societat, era una creació d'una jove escriptora de l'Escala. A partir d'aquí, va decidir fer servir el pseudònim Víctor Català, nom d'un dels personatges de la novel·la *Càlzer* i, totes les obres que va publicar al llarg de la seva vida, les va signar amb aquest pseudònim.

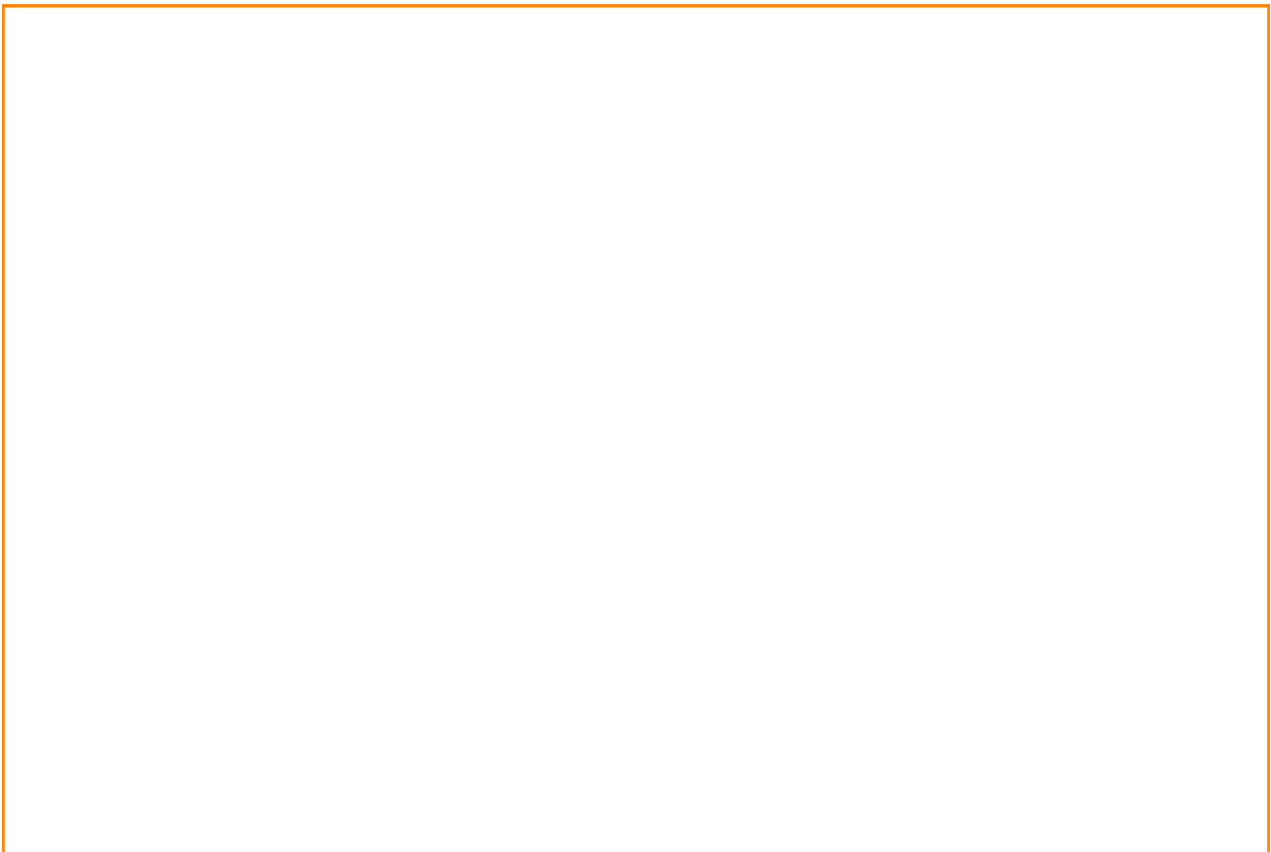
Font: Viquipèdia

Responen les preguntes següents:

a) Per què Caterina Albert quasi no va anar a escola? Què us en sembla?

b) Això també passa ara? Us agrada que nenes i nens vagin a la mateixa escola i a la mateixa classe?

c) Per què Caterina Albert feia servir el pseudònim Víctor Català?
Què en penseu?

MARIA AURÈLIA CAPMANY

Maria Aurèlia Capmany i Farnés va néixer el 3 d'agost de 1918 a Barcelona, i va morir el 2 d'octubre de 1991, també a Barcelona. Va ser novel·lista, dramaturga i assagista. Va destacar també com a pedagoga, activista cultural, feminista i política antifranquista.

Maria Aurèlia Capmany va estudiar a l'Institut Escola de la Generalitat de Catalunya, es va llicenciar en Filosofia a la Universitat de Barcelona en temps de la postguerra i entre el 1979 i el 1983 va ser presidenta de l'Associació Internacional d'Escriptors, el PEN català. Va rebre el Premi Sant Jordi de novel·la el 1968, amb l'obra *Un lloc entre els morts* i el Premi Joanot Martorell el 1948, amb l'obra *El cel no és transparent*.

A Catalunya, va ser pionera en la lluita per la llibertat i la igualtat de la dona.

Va dedicar la seva vida a donar veu a les dones i a transmetre la personalitat femenina a través de les seves obres. La seva figura va ser determinant dins del feminisme català contemporani, malgrat els problemes i els episodis de censura propis de l'època.

La seva carrera literària es va iniciar amb la novel·la *Necessitem morir* (1952) i el 1967, va deixar l'ensenyament per dedicar-se de ple a l'escriptura i participar més activament en el món cultural i social. D'aquí la seva vessant activista i algunes obres com *La dona a Catalunya: consciència i situació* (1966), *El feminisme ibèric* (1970), *El feminisme a Catalunya* (1973), *Dona i societat a la Catalunya actual* (1976), i *Feliçment, jo sóc una dona* (1969).

Va viure en una època de lluites a favor dels drets de les persones, de la llibertat individual i de la igualtat. Referent indiscutible per a les joves dels anys 70 i la defensa del feminisme a Catalunya, va participar en conferències, en debats i a les Jornades Catalanes de la Dona, el maig de 1976, al Paraninfo de la Universitat de Barcelona, que va significar la presentació del feminisme en societat.

Font: Viquipèdia

Responen les preguntes següents:

a) Maria Aurèlia Capmany denuncia la situació de desigualtat que pateix la dona als anys 70 del segle XX. Sabeu alguna situació de desigualtat que pateixin les dones avui dia? Creieu que ja estava present en la dècada de 1970?

b) Montserrat Roig deia a Maria Aurèlia Campany: "Ets la primera senyora que vaig conèixer que tenia una opinió pròpia i que, a més a més, la imposava". Per què creus que era tan important per a Montserrat Roig tenir una referent com Maria Aurèlia Capmany? Creus que les dones tenen les mateixes oportunitats de fer sentir la seva veu?

MONTSERRAT ROIG

Montserrat Roig i Fransitorra va néixer el 13 de juny de 1946 i va morir el 10 de novembre de 1991, a Barcelona. Llicenciada en Filosofia i Lletres, va escriure novel·les, contes, articles periodístics, va fer reportatges i va dirigir diversos programes de televisió com a entrevistadora d'escriptors de generacions precedents.

L'any 1970, va guanyar el premi Víctor Català, amb el recull de narracions "Molta roba i poc sabó... i tan neta que la volen" i el 1976 va guanyar el premi Sant Jordi amb la seva segona novel·la *El temps de les cireres*. Al llarg de la seva vida, la seva obra, que va obtenir diversos premis, es vincula progressivament a la lluita per la condició de la dona.

En la seva tasca com a periodista, també

manifestava la seva voluntat de construir un periodisme culte i defensava la lluita feminista amb obres com "L'hora violeta" (1980), "El feminisme" (1984) i "Digues que m'estimes encara que sigui mentida" (1991), amb la voluntat de recuperar la memòria històrica del país.

Quan la Montserrat va començar a escriure, no es va plantejar la seva condició de dona i va dir textualment: "Van ser els altres els qui, a poc a poc, em van anar recordant que jo era una dona". Explica que no va conèixer el masclisme fins que va arribar a la universitat: "A casa, la meua mare tenia opinió pròpia i personalitat, igual que la meua àvia, i el meu pare mai, mai no va fer cap judici de valor contra les dones". Però en entrar a la universitat, va descobrir el masclisme entre els companys. La Montserrat es queixava de l'opressió contra les dones que exercien els homes, tinguessin la ideologia que tinguessin. Així és que va decidir defensar el feminisme com a nova concepció del món. Un món en pau on sigui possible que homes i dones convisquin sense marginació, ni opressió.

Font: Viquipèdia

Responen les preguntes següents:

a) Com devia ser la vida a la universitat? Per què creus que deia que hi havia molt masclisme?

b) Segons Montserrat Roig, què vol dir el feminisme?

FREDERICA MONTSENY

Frederica Montseny i Mañé va néixer el 12 de febrer de 1905 a Madrid i va morir el 14 de gener de 1994 a Tolosa. Va ser política, escriptora i la primera dona ministra d'Espanya.

L'educació de Frederica Montseny va ser impartida per la seva mare, amb un mètode basat en grans dosis de lectura combinades amb molt de temps a l'aire lliure, exercici i feines domèstiques i a la granja.

De molt jove va començar a escriure sobre temes literaris, filosòfics i feministes.

Durant la dictadura de Miguel Primo de

Rivera va escriure tres novel·les centrades en l'emancipació femenina, *La victoria*, *El hijo de Clara* i *La indomable*. Aquestes obres van suscitar una gran controvèrsia en la societat conservadora espanyola dels anys 20, perquè tractaven de manera directa el tema de l'alliberament de la dona, el rebuig de la institució del matrimoni i el dret de les dones a prendre la iniciativa a l'hora d'escollir company sentimental i el futur pare dels seus fills. Va escriure més de trenta títols de ficció, que tot i narrar fets imaginaris, servien com a vehicle de comunicació de les idees anarquistes i d'alliberament femení cap a les dones treballadores, per persuadir-les de la necessitat de crear "les dones del futur". Frederica Montseny va causar sensació des dels primers mítings. Per al públic veure una dona en aquest rol tradicionalment masculí era tota una novetat.

Font: Viquipèdia

Responen les preguntes següents:

a) A què es refereix Frederica Montseny quan parla del dret de les dones a "prendre la iniciativa a l'hora d'escollir company sentimental i el futur pare dels seus fills"?

b) Per què creieu que "Per al públic veure una dona en aquest rol tradicionalment masculí era tota una novetat"? Creieu que a les dones se les escolta de la mateixa manera que als homes? Per què?

1.3 Mireu el vídeo: [Tres veïnes de Sarrià en la història del feminisme català](#).
Ens mostra la vida de tres dones veïnes de Barcelona que van reivindicar la
igualtat entre homes i dones. Què van aportar al feminisme?

Activitat 2

Repensem el gènere

20 minuts

2.1 Mireu el vídeo [Dibuixant el gènere](#) (4') capítol 1. Tot seguit, responeu per grups les següents preguntes:

- Com es determina si la criatura de dins la panxa és un nen o una nena?

- Quan plora la criatura, què se li diu quan es pensa que és un nen, i què es diu quan es pensa que és una nena?

- Per què creieu que passa això?

2.2 A continuació, mireu el vídeo [Dibuixant el gènere](#) (4') capítol 3. Tot seguit, anoteu a la graella les idees o les paraules clau que surtin al vídeo i que estiguin relacionades amb cadascun del gèneres.

MODEL MASCULÍ

-
-
-
-
-
-

MODEL FEMENÍ

-
-
-
-
-
-

2.3 Per acabar, feu un petit debat a partir de les preguntes:

- Vosaltres, com a nenes i nens, us hi reconeixeu? Creieu que sou com es descriu en aquest quadre?

- Quin és el problema amb tot això? Qui hi perd?

Activitat 3

Mirem al nostre voltant: com és la publicitat?

20 minuts

3.1 Mireu aquestes imatges d'anuncis.

3.2 Per grups, responeu les preguntes següents:

- Quin producte s'anuncia?

- A qui penseu que va adreçat? Per què?

- Hi apareixen dones? Com són? Com van vestides?

- Quin missatge creieu que transmeten?

- Creieu que tenen alguna relació amb el producte que anuncien?

Els **estereotips de gènere** són idees preconcebudes que determinen les actituds, els comportaments i les característiques personals que normalment s'associen a homes o a dones.

3.3 Llegiu la definició d'estereotips de gènere i feu un debat al voltant d'aquestes preguntes:

- Creieu que els anuncis que hem trobat reproduïen estereotips de gènere? Quins?

- Com us sentiu quan veieu aquestes imatges? Us agrada? Alguna cosa us molesta?

- Quines conseqüències creieu que té en nosaltres veure aquestes imatges constantment?

3.4 Mireu aquest vídeo: [anuncis de joguines](#). Sabeu identificar si els anuncis que veiem estan adreçats a nenes, a nens o a tothom? Com ho sabem?

- Feu quatre grups. Cada equip es fixarà en diferents elements dels anuncis (colors, missatges de la veu en *off*, protagonistes i música). Ompliu cadascun una de les graelles.

VARIABLES ÍTEMS	ANUNCIS DIRIGITS A NENES	ANUNCIS DIRIGITS A NENS
COLORS		

VARIABLES ÍTEMS	ANUNCIS DIRIGITS A NENES	ANUNCIS DIRIGITS A NENS
VEU EN <i>OFF</i>		

VARIABLES ÍTEMS	ANUNCIS DIRIGITS A NENES	ANUNCIS DIRIGITS A NENS
PERSONATGES		

VARIABLES ÍTEMS	ANUNCIS DIRIGITS A NENES	ANUNCIS DIRIGITS A NENS
MÚSICA		

Per acabar, poseu en comú els aspectes que heu analitzat dels anuncis.

Idees clau

El feminisme és un moviment social que denuncia la desigualtat entre homes i dones i promou l'equiparació de drets.

Conèixer i reconèixer les dones referents contribueix a reivindicar els drets de les dones i la seva contribució al desenvolupament humà.

Des que naixem rebem missatges per diferents canals (família, anuncis, cançons, amigues i amics...) sobre com se suposa que ens hem de comportar pel fet de ser nenes o nens. Aquests missatges són els estereotips de gènere.

Els estereotips de gènere i els prejudicis ens condicionen les possibilitats de ser i de relacionar-nos. Cal que els detectem, a fi que no limitin el nostre lliure desenvolupament.

Cal ser crítics i crítiques davant del sexisme que ens afecta en tots els àmbits: en els tipus de jocs, joguines, maneres de vestir, formes de relacionar-nos...

